

Sak om kommunestyrets behandling av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Lurøy kommune

Møtedato

05.02.2025

Saknr

02/25

Saksbehandler Kent Røstad
Arkivkode FE-217, TI-&30
Arkivsaknr 24/172 - 8

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar kommunestyrets vedtak til etterretning.
2. Kontrollutvalget ber sekretariatet invitere ordføreren og kommunedirektøren til neste møte for å diskutere hvordan samhandlingen kan bli bedre.
3. Kontrollutvalget sender saken til kommunestyret med følgende forslag til vedtak: Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for folkevalgtopplæring i kontrollutvalgets rolle, ansvar og myndighet.

Vedlegg

Kommunedirektørens kommentar til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024 - 2028

Melding om politisk vedtak - Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024 - 2028
Juridisk vurdering

Saksopplysninger**Bakgrunn**

Saken fremmes for kontrollutvalget med bakgrunn i kommunestyrets behandling av planene for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Kommunestyrets vedtak bygger på et notat der kommunedirektøren vurderer de enkelte delene av planforslaget. Kontrollutvalgets leder har bedt om en juridisk vurdering av om kommunestyrets saksbehandling er holdbar, se vedlagte notat fra Konsek sine jurister.

Kontrollutvalgets rolle

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan, og skal blant annet føre løpende kontroll med administrasjonen. Kontrollutvalget er et politisk organ, som har én eneste oppgave: kontroll. Utvalgets virksomhet skal blant annet bidra til at innbyggerne har tillit til kommunen. Fordi kommunedirektørens administrasjon ofte blir kontrollert, så har kontrollutvalget sin egen, uavhengige administrasjon, sekretariatet. Kontrollutvalgets sekretariat er lovpålagt. I Lurøy kommune er det Konsek som har denne funksjonen.

Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets arbeid foregår på flere måter og ved ulik bruk av ressurser. Kontrollutvalget kan for eksempel be kommunedirektøren orientere om et tjenesteområde for å få kunnskap om systemene fungerer. Utvalget kan også sette i gang en forvaltningsrevisjon, som kommunens revisor gjennomfører. Resultatet blir levert i en rapport, som kontrollutvalget behandler og sender til kommunestyret. Kommunestyret ber kommunedirektøren korrigere eventuelle feil og mangler som kommer fram i rapporten, deretter følger kontrollutvalget med på oppfølgingen til saken kan avsluttes.

Planene for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll ble sendt til administrasjonen 30. september 2024 og behandlet i kommunestyret 11. desember 2024.

Kommunedirektørens notat

Planforslaget fra Konsek inneholder en tabell med forslag til forvaltningsrevisjon. Til hvert forslag foreslår vi en vinkling. I planen har vi understreket at forslaget til vinkling kan endres når kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjonen. Det er vanlig at kontrollutvalget vurderer om det er endringer i risikobildet, som gjør at forvaltningsrevisjonen bør vinkles på en annen måte. Denne vurderingen gjør utvalget i samråd med sekretariatet og revisjonen. Kommunedirektøren har trolig skrevet sitt notat basert på forslagene til vinkling. Han vurderer de ulike forslagene slik:

Tema	Kommunedirektørens vurdering/kommentar
Spesialundervisning	En forvaltningsrevisjon av området kan være nyttig for å få sjekket ut om kommunen leverer tjenesten i riktig omfang, med riktig kvalitet, og i rett system.
Omsorgstjenester	Det er etter kommunedirektørens vurdering ikke riktig å bruke ressurser på en forvaltningsrevisjon på foreslått problemstilling når premissene for problemstillingen er feil, og tjenesten likevel skal utredes i 2025.
Investeringer	Kommunedirektøren er i sterk tvil om en forvaltningsrevisjon vil avdekke løsninger for bedring i kapasitet og gjennomføringsevne.
Rekruttering	Kommunedirektøren vil ikke anbefale at det brukes ressurser på en forvaltningsrevisjon på rekruttering.
Kvalitet – HAF	Kommunedirektøren mener at en forvaltningsrevisjon knyttet til kommuneforvaltningen ikke svarer på spørsmålene som problemstillingen reiser. Det er ikke kommunen som organiserer og produserer renovasjonstjenestene
NAV	Kommunedirektøren er positiv til at det gjøres en forvaltningsrevisjon av disse tjenestene.

Kommunestyrets behandling

Som det går fram av det vedlagte notatet, så er kommunestyrets vedtak gyldig. Det er likevel ikke i samsvar med kommuneloven at kommunedirektørens notat blir lagt ved saken, som en del av saksutredningen. Bare sekretariatet kan utrede kontrollutvalgets saker. I enkelte saker er det nødvendig at kommunedirektøren bidrar med informasjon for å opplyse saken før den skal behandles. Da sørger sekretariatet for at han får uttale seg, og at uttalelsen følger sakspapirene.

Konseks vurdering

Kontrollutvalget er en politisk ledet kontrollmekanisme, der administrasjonen og dens arbeid er det viktigste kontrollobjektet. For at mekanismen skal fungere slik den er tenkt, kan ikke kommunedirektøren delta i debatten, verken muntlig eller skriftlig, om hva som skal kontrolleres, hvordan det skal gjøres eller hvor mye ressurser som skal brukes. Ved å legge fram et notat med vurderinger av kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret har han gått ut av rollen som den kontrollerte og inn i rollen som kommunestyrets rådgiver. Notatet burde av prinsipielle hensyn ikke vært lagt fram for kommunestyret. Kommunedirektørens vurderinger bygger delvis på feil premisser og bidrar ikke til å opplyse saken.

I forbindelse med kontrollutvalgets planarbeid har kommunedirektøren vært invitert til å uttale seg om hvilke risikoer som finnes i organisasjonen. Dette for å få administrasjonens innspill til hvor det kan være nyttig med forvaltningsrevisjon. Kommunedirektøren har med andre ord fått anledning til å gi sine innspill, derfor blir det feil at han legger fram et notat like før kommunestyrets møte. Han hadde ellers god anledning til å drøfte planforslaget med kontrollutvalget. Det ble sendt til kommuneadministrasjonen i slutten av september, og utvalget hadde et møte 5. november 2024 der han kunne tatt opp eventuelle spørsmål.

Kommunedirektørens notat var ikke vedlagt møteinnkallingen til kommunestyrets møte 11. desember 2024. Det er ukjent for Konsek om notatet ble sendt ut i forkant av møtet. Det ble referert av ordføreren i møtet. Sekretariatet mener at ordføreren på prinsipielt grunnlag ikke burde lagt fram notatet for kommunestyret. Når det likevel ble lagt fram, ble det et viktig premissgrunnlag for kommunestyrets vedtak.

Vurdering av kontrollutvalgets handlingsrom

Kommunestyret er kontrollutvalgets overordnede og vedtaket om plan for forvaltningsrevisjon er ikke ulovlig. Selv om vedtaket bygger på kommunedirektørens notat, må vedtaket forstås som kommunestyrets vilje. Med de ressursene kontrollutvalget råder over til forvaltningsrevisjonen og eierskapskontroller, så er planene tilstrekkelige som grunnlag for forvaltningsrevisjoner i planperioden. Kontrollutvalget bør, helt uavhengig av denne saken, gjøre en ny vurdering av planen i løpet av 2026. Hvis det er nye risikoområder som peker seg ut, så kan kontrollutvalget lage en ny plan som vedtas i kommunestyret. Vi anbefaler at kontrollutvalget forholder seg til kommunestyrets vedtak.

Vi mener likevel at kommunestyrets medlemmer burde hatt tilstrekkelig innsikt i kontrollordningene til å avvise notatet under behandling av planene. Kontrollutvalget bør derfor be om at kontrollutvalgets mandat, ansvar og rolle blir tema i folkevalgtopplæringen av kommunestyret i nær framtid. Kontrollutvalget bør også invitere kommunedirektøren og ordføreren til en dialog om hvordan samspeillet mellom dem kan bli mer i samsvar med lovverket.